

Het persoonlijke schouderklopje mag dan wegvallen, ook het gestraf, het verwijt, het gesjagger en geklier; ik besteed het graag uit aan een stuk techniek. Laat zo'n machine het automatiseren van feitenkennis (het instampen) voor z'n rekening nemen, dan hou ik me verder bezig met de leukere onderdelen van het vak. Het succes van computerspelletjes die op dit straf/beloningstelsel zijn gebaseerd, bewijzen dat leerlingen heel goed door een machine tot actie zijn aan te zetten.

De computer kent beperkingen

Nu is het wel zo dat leerstof op het punt van de controle duidelijk is te onderscheiden in: die van de open vraagstelling en die van de gesloten vragen. Het mag duidelijk zijn dat ten aanzien van de open vraagstelling (opstellen, meningsvragen, enz.) de

computer geen oplossing biedt. Maar na 25 jaar in het onderwijs weet ik dit: met goede machines en een software die goed doortimmerd in elkaar steekt, draai ik mijn hand niet om voor 60 of 80 leerlingen in een klas als het maar om gesloten vragen gaat. Dan wil ik voor mijn boekbesprekingen, opstellen, werkstukken enz. niet meer dan 12 leerlingen tegelijk hebben en ook zeker niet meer dan 30 uur per week.

Henny Jellema

Jarenlang was ik werkzaam in het basis-montessori-onderwijs, op internationale scholen in het buitenland (vo) en de volwasseneneducatie. Tegenwoordig ben ik docent op een ivbo-school.

Signalementen

Alfa

Bij uitgeverij Malmberg verscheen het eerste gedeelte van de methode Alfa. Leren lezen en schrijven in het Nederlands als tweede taal. Alfa is een 'functionele leerlijn' alfabetisering in het Nederlands als tweede taal voor volwassenen. Alfa sluit aan bij de doelen alfabetisering van het SVE en biedt NT2 aan tot Cito-niveau 1.

Alfa bestaat uit werkboeken voor de cursisten (twee werkboeken per cluster) en een docentenhandleiding waarin naast de algemene en specifieke informatie over de leerstof ook zijn opgenomen kopieerbladen (als aanvulling op de lesstof) oefenbladen, toetsen per cluster en opzoekbladen. De leergang gaat bestaan uit 2 niveaus. De docentenhandleiding en de werkboeken bij niveau 1 (in totaal 3 werkboeken) zijn inmiddels uit. Niveau 2 verschijnt in de zomer van 1998.

Informatie:

*Uitgeverij Malmberg
afdeling beroeps-en volwassenenonderwijs
's Hertogenbosch, tel. 073-6288811*

Stagnaties

In het laatste nummer van LES (vakblad voor docenten NT2 in de volwasseneneducatie) stond een interessante bijdrage van Connie Raymakers-Volaart over leerstagnaties bij NT2-cursisten. In het kader van haar opleiding tot remediaal specialist deed ze een onderzoek bij 20 cursisten die weinig vorderingen bleken te maken bij het leren van het Nederlands als tweede taal. Ze stelde onder meer vast dat vaak pas laat geconstateerd wordt dat cursisten stagneren maar ook dat veel van deze cursisten veel moeite hebben met vloeiend lezen in het Nederlandse schrift. Vooral ook alfabetiseringsdocenten zouden alert moeten zijn.

Connie Raymakers-Volaart
'Als het maar niet wil lukken. Analyse van leerstagnaties.'

In: LES, 1998, 91, p.21-23

Analfabete leerlingen in het voortgezet onderwijs

In het kader van haar afstuderen bij Interculturele Communicatie in Tilburg ging Nicoline Smal na met welke kennis en vaardigheden enkele analfabete leerlingen het voortgezet onderwijs binnenkomen en hoe hun leesvaardigheid zich ontwikkelt. Het bleek dat deze leerlingen informeel al heel wat kennis en vaardigheden hebben opgedaan. Bijvoorbeeld op het terrein van motoriek en schoolse vaardigheden als dagen van de week, klokkijken etc. De wijze waarop deze leerlingen leren lezen lijkt niet echt te verschillen van de manier waarop jonge kinderen leren lezen en schrijven. Alle vier de leerlingen hadden wel met metalinguïstische vaardigheden als rijmen of segmenteren en praten over taal.

Nicoline Smal (1997), *Analfabeten in het voortgezet onderwijs. Een onderzoek naar linguïstische vaardigheden en het aanvankelijk leesproces bij vier allochtone analfabeten in de eerste opvang*. Tilburg, afstudeerscriptie Interculturele Communicatie.

Leerplan voor analfabete nieuwkomers

Horen, zien en dan schrijven is een leerplan Nederlands voor analfabete nieuwkomers in het voortgezet onderwijs. Het is samengesteld door medewerkers van Het Projectbureau in Rotterdam die in het STER-project werkzaam zijn. Het leerplan is in samenwerking met drie scholen tot stand gekomen en zal in mei gaan verschijnen.

Het leerplan biedt vooral veel informatie voor de lespraktijk. Het biedt een structuur voor de lessen in de vorm van een leerstoflijn. Tevens wordt voor alle afzonderlijke materialen uit de leerstoflijn aangegeven hoe ze in de klas gebruikt kunnen worden.

In aparte hoofdstukken komen de didactiek van het lees- en schrijfonderwijs en het mondelinge taalonderwijs aan bod. Er zijn hoofdstukken gewijd aan het werken met niveaugroepen, zelfstandig leren, toetsing en het afstemmen van de lesinhouden van de verschillende vakken.

In een aantal bijlagen zijn suggesties uit deze hoofdstukken concreet uitgewerkt; zo is de leerstoflijn aanschouwelijk gemaakt voor leerlingen met behulp van pictogrammen.

De organisatie van het onderwijs aan analfabeten is het onderwerp van het laatste hoofdstuk. De voorwaarden voor het daadwerkelijk realiseren van het leerplan staan hier centraal.

Het leerplan is voorzien van praktijkbeschrijvingen ter illustratie van de gegeven informatie. Om het zo toegankelijk mogelijk te maken zijn er leeswijzers bij de hoofdstukken opgenomen.

Horen, zien en dan schrijven. Leerplan voor analfabete nieuwkomers.

Algemene informatie bij: Stans van Dongen (Stichting Partners, Training & Innovatie), tel. 010-4071599

Inhoudelijke informatie bij: Aartje van Dijk (Het Projectbureau), tel. 010-4071470

Besteladres:
Partners, Training & Innovatie, afdeling bestellingen
Antwoordnummer 5446
3000 VB Rotterdam
tel. 0165-526061
fax 0165-574055

